

Flytte innenlands eller til utlandet?

Innvandrerer og innfødtes forskjellige flyttemønstre

Terje Skjerpen og Marianne Tønnessen

NIBR-kortnotat 2025:3 ISSN 2703-8831 (Online)

April 2025

Flyttemønstrene blant innvandrere, og blant deres norskfødte barn, er annerledes enn for majoritetsbefolkningen i Norge. En studie i EXITNORWAY-prosjektet undersøker hvordan sannsynligheten for å flytte utenlands eller til en annen kommune (eller bli boende i samme kommune) varierer mellom tre grupper – innvandrere, norskfødte med to innvandrerforeldre, og innfødte i Norge – og etter hvor sentralt de bor.

Ved hjelp av et eget teoretisk rammeverk begrunner vi hvorfor man kan forvente at disse gruppene har ulike flyttemønstre og at ulikhetene varierer etter bokommunens sentralitet.

Analysen av norske registerdata 2015-20 bekrefter i stor grad forventningene: Innvandrere utvandrer i langt større grad enn andre, og det er ikke store utvandringsforskjeller mellom innvandrere i kommuner med ulik sentralitet. Innfødte, derimot, utvandrer langt oftere hvis de bor i sentrale strøk. For innenlandsk flytting er det annerledes: Innvandrere flytter oftere innenlands hvis de bor i mindre sentrale kommuner. For innfødte er det bare små forskjeller etter sentralitet i sannsynligheten for å flytte innenlands.

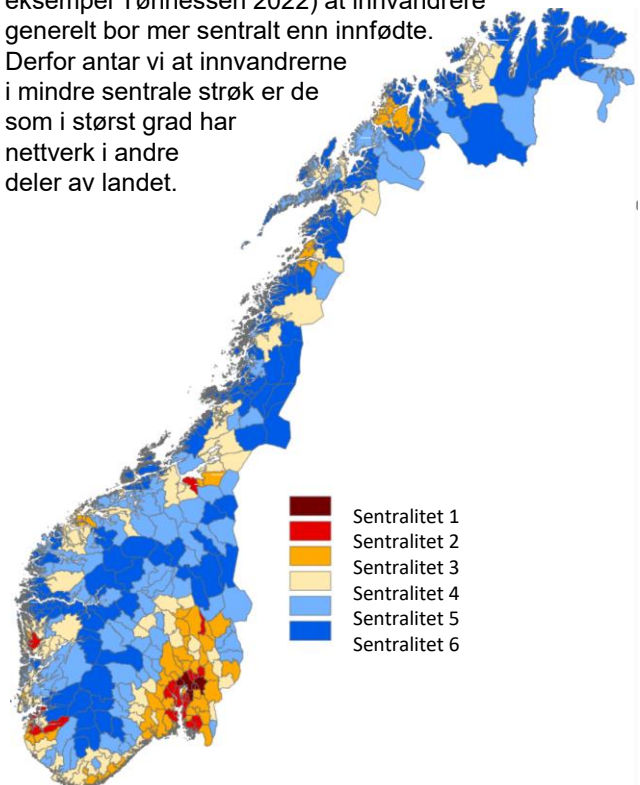
Innvandrere – og deres barn født i Norge – utgjør en stadig større del av den norske folkemengden. Dermed betyr også deres flyttemønstre stadig mer for den geografiske fordelingen av befolkningen i Norge.

Forskningsprosjektet EXITNORWAY har allerede gjort flere analyser av geografiske forskjeller i utvandringen fra Norge og av innvanderers flyttemønstre (se Tønnessen 2024). Analysen vi presenterer her, er publisert i artikkelen *Try another municipality or leave the country?* (Skjerpen og Tønnessen 2025). Analysen ser innenlandsk flytting og utvandring i sammenheng, og sammenligner mønstrene hos innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og majoritetsbefolkningen (heretter kalt 'innfødte') som bor i mer eller mindre sentrale kommuner, basert på Statistisk sentralbyrås sentralitetsindeks (Figur 1). På grunn av få observasjoner har vi slått sammen sentralitet 5 og 6 (de minst sentrale kategoriene) til det vi kaller sentralitet 5*.

TEORETISK RAMMEVERK: HVEM FLYTTER HVOR?

Til artikkelen har vi også utviklet et teoretisk rammeverk som forklarer hvorfor vi kan forvente at disse flyttemønstrene varierer etter innvandringsbakgrunn og sentralitet. Rammeverket tar utgangspunkt i at folk har ulik *migrasjonserfaring* (erfaring med tidligere å ha flyttet) og ulik *tilknytning* til andre steder (gjennom egne røtter og/eller nettverk av bekjente). Alle innvandrere har, per definisjon, allerede flyttet minst en gang i livet, og har dermed mer migrasjonserfaring enn en gjennomsnittlig innfødte, siden noen innfødte aldri har flyttet fra kommunen de bor i. I tillegg har alle innvandrere tilknytning til (minst) et annet land. Innvandrernes barn kan også ha en form for migrasjonskapital (via foreldrene) og nettverk i andre land, men sannsynligvis ikke like sterkt som innvandrerne selv.

For innfødte antar vi at det er forskjeller i migrasjonskapital mellom de som bor sentralt og de som bor mindre sentralt, både i migrasjonskapital (flere i sentrale strøk har erfaring med å flytte) og nettverk (flere i sentrale strøk har nettverk i andre deler av landet). Når det gjelder innvanderers nettverk i andre deler av landet, viser tidligere forskning (se for eksempel Tønnessen 2022) at innvandrere generelt bor mer sentralt enn innfødte. Derfor antar vi at innvandrerne i mindre sentrale strøk er de som i størst grad har nettverk i andre deler av landet.

Figur 1: Norske kommuner etter sentralitet. Kilde: SSB

Tabell 1: Teoretisk rammeverk – faktorer knyttet til utvandring og innenlandsk flytting for urbane og rurale innfødte, innvandrere og norskfødte med to innvanderforeldre. Mørkere farge indikerer større betydning

	Urbant eller ruralt bosted i Norge	Faktorer knyttet til økt utvandring		Faktorer knyttet til økt innenlandsk flytting		
		Migrasjons-erfaring	Tilknytning til et annet land	Migrasjons-erfaring	Tilknytning til andre deler av landet	Sentralisering
Innfødte	Urbant					
	Ruralt					
Innvandrere	Urbant					
	Ruralt					
Norskfødte med to innvanderforeldre	Urbant					
	Ruralt					

I tillegg til migrasjonserfaring og tilknytning, finnes det en tredje faktor som er knyttet til innenlandsk flytting, for alle de tre gruppene: Sentralisering, som generelt bidrar til at folk flytter fra mindre til mer sentrale strøk.

Dette teoretiske rammeverket er oppsummert i tabell 1. Jo mørkere farge, dess større antar vi at betydningen er. Utfra denne tabellen har vi utledet hypoteser om hvilke flyttemønstre i kan forvente fra de ulike gruppene. Disse hypotesene (og hvorvidt våre analyser av norske data ga dem støtte eller ikke) er oppsummert i tabell 2.

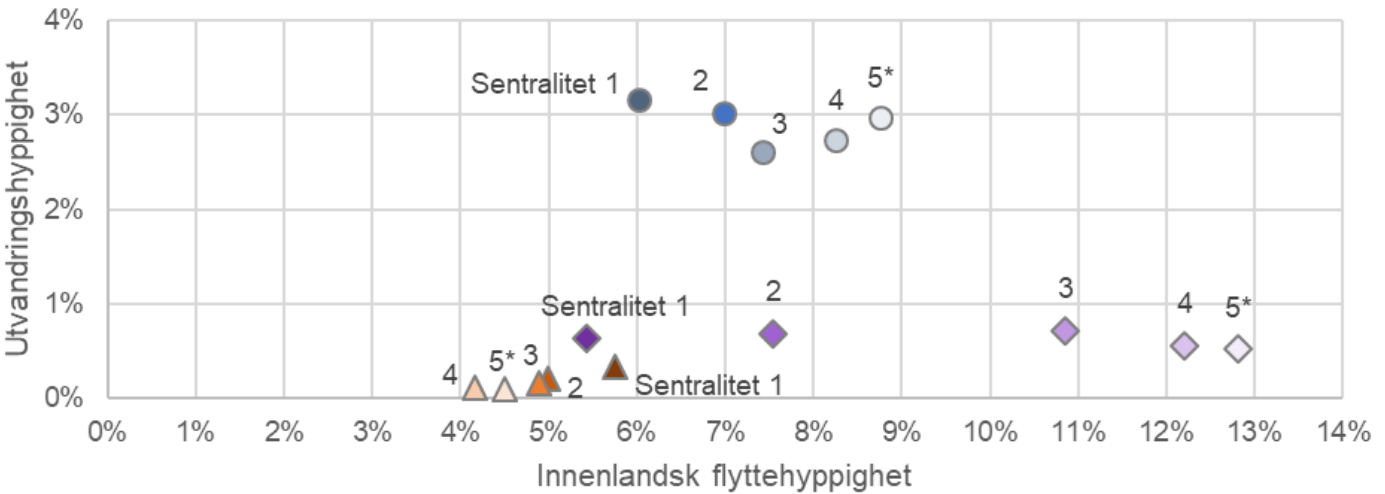
INNVANDRERE FLYTTER MEST

I analysene av norske tall har vi brukt registerdata for perioden 2015-2020. Disse dekker alle som bodde i Norge og alle deres flyttinger mellom kommuner og ut av landet. Figur 2 viser andelen (i prosent) som har flyttet innenlands (langs den horisontale akse – jo lenger mot høyre, jo mer flytting) og til utlandet (langs den vertikale akse – jo høyere opp, jo mer utvandring).

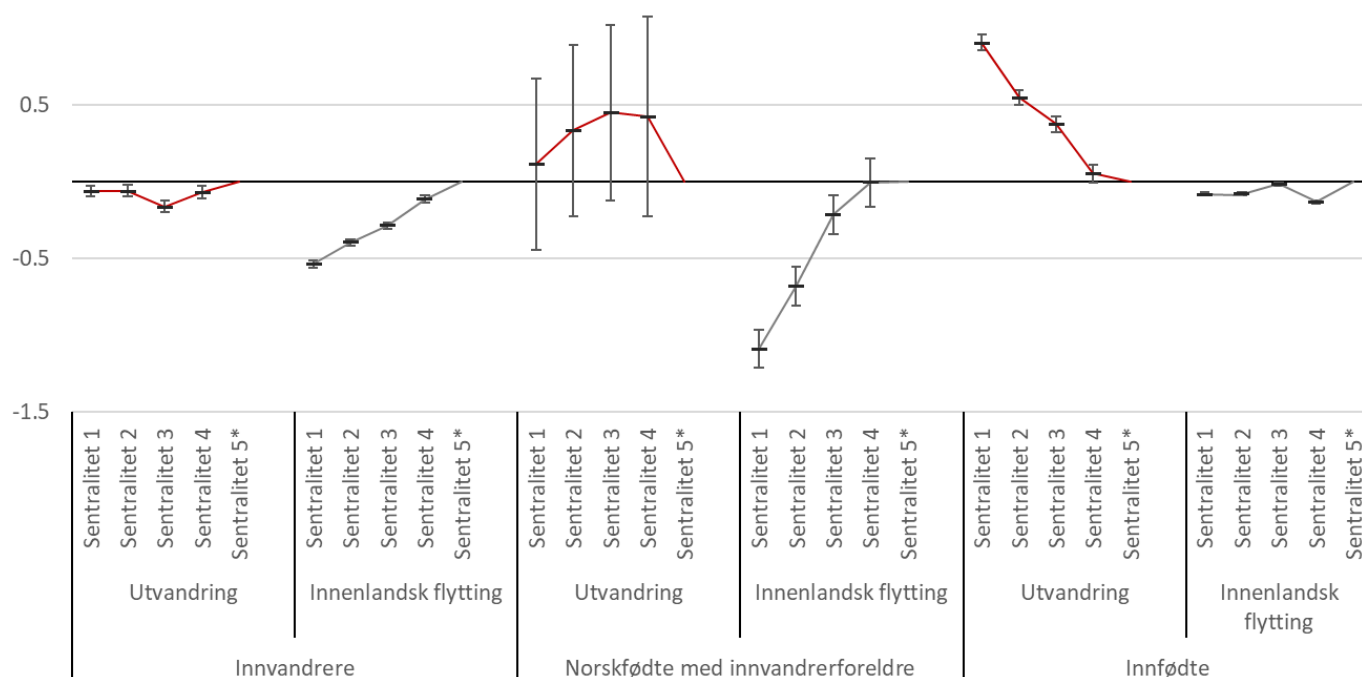
Figuren viser nokså store forskjeller, både mellom de tre gruppene og mellom sentralitetene. For innvandrere (blå

sirkler) er det mer innenlandsk flytting jo mindre sentralt man bor, mens det er mindre forskjeller mellom sentralitetene i andelen som utvandrer. Norskfødte med to innvanderforeldre (lilla trekanter) viser det samme mønsteret, bare at forskjellen mellom sentralitetene når det gjelder innenlandsk flytting er enda tydeligere og at utvandringen generelt er lavere. For innfødte er mønsteret annerledes: Folk i de mest sentrale kommunene flytter mest, både innenlands og til utlandet.

Tallene i figur 1 er ikke kontrollert for at de tre gruppene er forskjellige på andre måter, for eksempel når det gjelder alder, familiesituasjon og arbeidsmarkedsstatus. Ved hjelp av en multinomisk logistisk modell har vi kontrollert for disse faktorene, samt kjønn og utdanning. Resultatene (Figur 3) viser en tydelig sammenheng mellom sentralitet og innenlandsk flytting for både innvandrere og deres norskfødte barn – jo mer sentralt, dess lavere sannsynlighet for innenlandsk flytting. For innfødte ser vi ingen slik tydelig sammenheng, men i stedet en tydelig sammenheng mellom sentralitet og utvandring: Jo mer sentralt, dess høyere utvandringssannsynlighet.

Figur 2: Andel som årlig utvandrer (vertikal akse) eller flytter til en annen kommune i Norge (horisontal akse), for innvandrere (blå sirkler), norskfødte med innvanderforeldre (lilla firkanter) og innfødte/majoritetsbefolkningen (oransje trekater) og etter bokommunens sentralitet (Sentralitet 1 er de mest sentrale kommunene, sentralitet 5* omfatter de minst sentrale kommunene (SSBs sentralitet 5 og 6)), 2015-2020.

Figur 3: Parameterestimer (med 95% konfidensintervaller) for sammenhengen mellom sentralitet og hhv utvandring (røde linjer) og innenlandsk flytting (grå linjer) for innvandrere, norskfødte med to innvandrerforeldre og innfødte, 2015-2020. Sentralitet 5* utgjør referansegruppen.

Figur 4 på neste side illustrerer hvordan sannsynlighetene for flytting innenlands eller til utlandet varierer etter arbeidsmarkeds- og familiesituasjon. Vi har brukt resultatene vist i figur 3 og beregnet sannsynligheten for å utvandre for en tenkt 35-årig kvinne med ulike kombinasjoner av kjennetegn. Kort fortalt ser det ut til at både arbeidsmarkedsstatus og familiesituasjon er viktig for folks valg om å bli boende eller flytte. Aleneboende og personer utenfor arbeidsstyrken flytter mest. For nesten alle grupper er det mer vanlig å flytte innenlands enn til utlandet, men det finnes unntak: Innvandrere i de mest sentrale kommunene som er utenfor arbeidsstyrken, har

større sannsynlighet for å flytte utenlands enn til en annen norsk kommune.

KONKLUSJON

I all hovedsak gir analysene av norske data støtte til hypotesene om flyttemønstrene til innvandrere og innfødte påvirkes ulikt av hvor sentralt man bor. Tabellen under oppsummerer hovedfunnene og resultatene av en formell statistisk hypotesetesting. Generelt finner vi bred støtte for våre hypoteser.

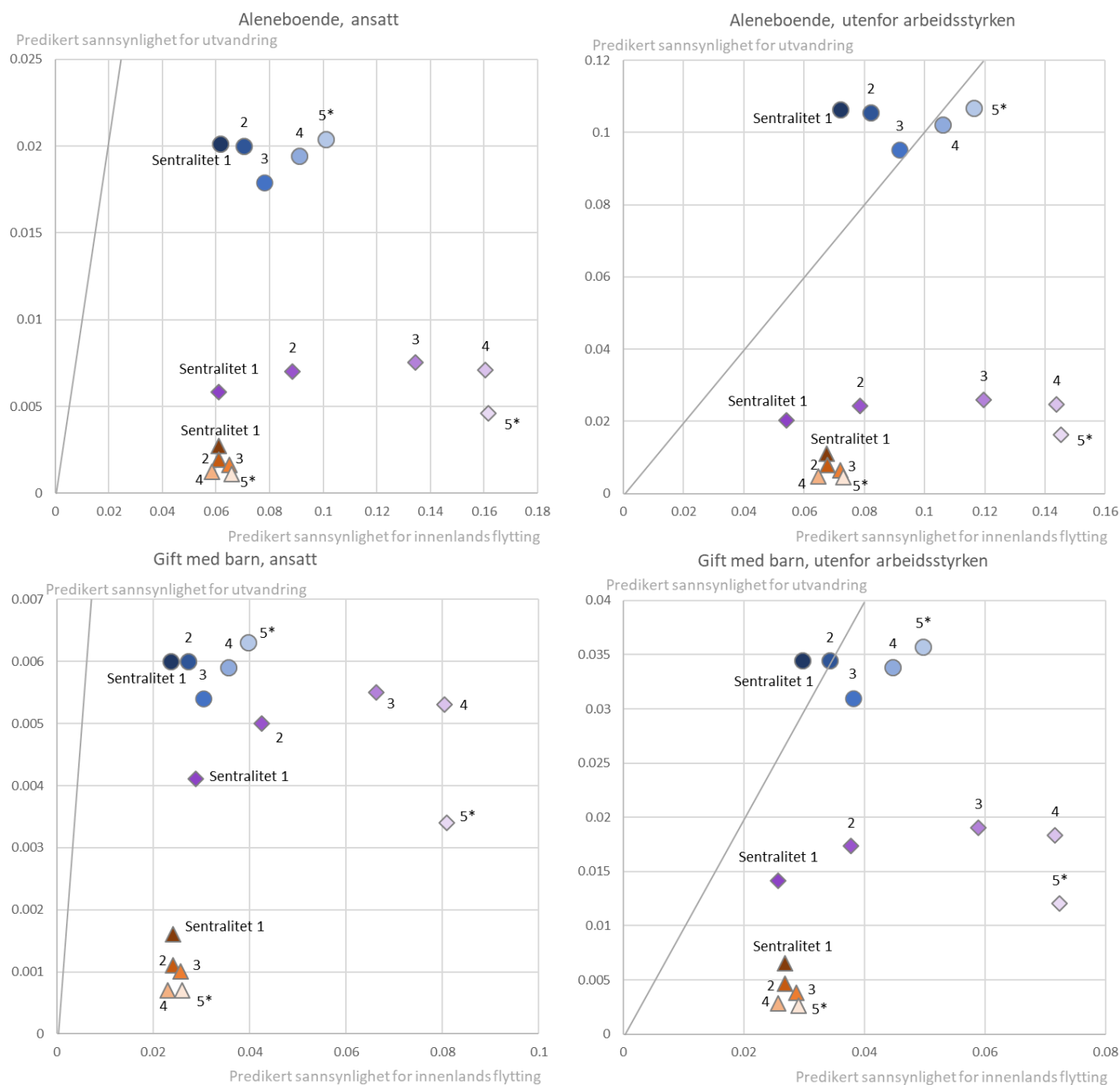
Flere detaljer finnes i den engelskspråklige forskningsartikkelen, se referanse nederst på neste side.

Tabell 2: Hypoteser og funn

	Våre hypoteser	Støtte i våre funn?
UTVANDRING	Hypotese 1: a) Innvandrere utvandrer i større grad enn innfødte, men b) det er ikke signifikante forskjeller på innvandrere i urbane og rurale strøk	Ja Delvis ¹
	Hypotese 2: a) Norskfødte med to innvandrerforeldre utvandrer i mindre grad enn innvandrere b) men i større grad enn innfødte, og c) heller ikke for disse er det signifikante utvandringsforskjeller mellom urbane og rurale strøk	Ja Ja Ja ²
	Hypotese 3: Innfødte i urbane strøk utvandrer i større grad enn innfødte i rurale strøk	Ja
INNENLANDSK FLYTTING	Hypotese 4: Innvandrere i rurale strøk flytter i større grad innenlands enn innvandrere i urbane strøk	Ja
	Hypotese 5: Det samme gjelder også blant norskfødte med innvandrerforeldre	Ja ²
	Hypotese 6: For innfødtes innenlandske flytting trekker ulike faktorer i ulik retning, og vi forventer ikke like store urban-rurale forskjeller i innenlandsk flytting for innfødte som for a) innvandrere og b) norskfødte med to innvandrerforeldre	Ja Ja

Note 1: Dette ser ut til å avhenge av familiesituasjon: Vi finner støtte blant aleneboende, men bare delvis blant de som er gift og har minst ett barn.

Note 2: I disse tilfellene er antallet observasjoner riktignok lavt.

Figur 4: Predikerte sannsynligheter for utvandring (vertikal akse) og flytting til en annen norsk kommune (horisontal akse) for 35-årige kvinner med kort høyere utdanning, etter arbeidsmarkedsstatus og familiesituasjon, og etter innvanderbakgrunn (blå sirkler = innvandrere, lilla firkanter = norskfødte med to innvandrerforeldre, oransje trekanter = øvrig befolkning/innfødte) og sentralitet (mørkere farge = mer sentral). Langs den skrå linjen er sannsynlighetene for utvandring og flytting innenlands like store.

REFERANSER: Skjerpen, T. & Tønnessen, M. (2025) Try Another Municipality or Leave the Country? A disaggregated approach to determinants of internal migration and emigration for immigrants and natives in Norway. *Annals of Regional Science* 74,44. <https://doi.org/10.1007/s00168-025-01362-w>

Tønnessen, M. (2022) Innvanderes bo- og flyttemønstre i Norge. NIBR-rapport 2022:12

Tønnessen, M. (2024) Highest emigration rates from the capital - Regional differences in emigration from Norway.

EXITNORWAY Policy Brief 6, <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/3156677>

EXITNORWAY er et forskningsprosjekt finansiert av Norges forskningsråd (prosjektnummer 313823) og ledet av Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) ved Oslo Met. Webpage: <https://uni.oslomet.no/exitnorway/>.

EXITNORWAY policy brief er oppsummeringer av arbeid gjort i prosjektet.